

ILMATAID 9/77

RISTO PYNNÖNEN
ANTTI BENGTS

HISSI TAIVAALLE

Pari askelta ja las-
kuvarjohyppääjä liite-
lee 40 metrin korkeu-
dessa. Helppoa, jos
sen tekisi lentoko-
neesta. Vaikeaa, jos
lähtee maasta
ylöspäin.

Jyväskylässä se on nyt kuitenkin tehty, ensimmäisenä pohjoismaissa. Pari askelta ei toki sentään nostanut suoraan taivaalle, siihen tarvittiin myös 265 hevosvoiman moottorivene. Samoin tarvittiin Ilmailuosaston apua, olihan kyse kokeilusta, jonka pohjalta määräyksiä punnitaan tulevaisuutta varten.

Lahden laskuvarjomiesten ideana on vuoden ajan ollut maasta tapahtuva lähtö laskuvarjohyppyyn. Maaemo ei kuitenkaan ollut kovin suosiollinen lahtelaisille ja kun muutama kokeilija auton perässä oli kymmenen metrin korkeudesta tömähäntynyt auton vetovaijeriin sidottuna maahan, mietittiin uusia konsteja.

Apu löytyi Jyväskylästä, jossa paikalliset vesihiihtäjät olivat leijallaan liihotelleet korkeuksissa jo vuosia. Vesihiihtäjien leija oli kuitenkin osoittautunut epäluotettavaksi ja rikkoutui kokeissa ja näytöksissä niin usein, että vesihiihtäjät miettivät vakaasti laskuvarjon hankintaa. Onneksi mietteet kantautuivat jyväskyläläisten laskuvarjomiesten korviin ennen kuin pahempia sattui, ja niin yhteistyössä päästiin kehittämään lahtelais-jyväskyläläistä ideaa.

Ensimmäiset pohjamudat Muuratjärven nieli Jyväskylän Teuvo Pälvimäki. Crossbow ei ollut oikea varjo lähdössä, suuntavakavuus oli heikko ja ohjauksyky olematon ensi metreillä. Ylösmenton sijasta lähdeittiin vauhdilla pohjaan. Keskiviikon vastaisena yönä 27.7. mietittiin asia valmiiksi, ja kun ehdittiin aamuun, olivat varusteet kunnossa.

Vesikiitäjien 265 hevosvoimaisen veneen perään sidottiin lähes sadan metrin vaijeri, pikalukko molempiin päihin ja mies lujasti kiinni vaijeriin.

Tuo ensimmäinen mies oli Hallin laskuvarjokerhon Pekka Karhumäki, jonka selässä oli kiinni Paracommanderin reppu. Varjo oli levitetty pienen tuulen riepottelavaksi rantahiekalle. Vaijeri vedettiin tiukalle. Yli kahdensadan hevosvoiman mylväisy, pari askelta ja hetkessä Karhumäki oli taivaalla; ensin kymmenen metriä, sitten ohjaus pelasi ja tyylikkäästi Pekka nousi hissiä nopeammin taivaalle. 40 metriä tuli hetkessä, moottorista kierroksia pois ja liitely saattoi alkaa.

Koe on aina koe ja niin oppirahoja on maksettava. Nyt se maksettiin varjon kuivatteluna. Vaijeri petti ja lasku meni rantahiekan sijasta keskelle selkää. Sinne meni toinenkin kokeilija, Lahden laskuvarjomiesten Risto Koivisto ennen kuin päästiin selville kaikista nikseistä. Kolmannella kerralla varjon varassa liideltiin jo kilometrikaupalla selkää, jonka reunaan reunustivat uteliaat rannanomistajat — monet heistä samoja, jotka olivat seipäin, kiivin ja kirveenkin voimalla hä-

tistelleet vesihiihtäjiä pois järeltä omissa pienessä sisällissodassaan.

Vielä keskiviikkona harjoituksissa päästiin vain kosteaan alastuloon. Samoin lähdössä tarvittiin vielä tuulen apua varjon levitykseen, mutta pian nekin olivat voitettuja vaikeuksia. Tätä luettaessa kokeet ovat jo niin pitkällä, että laskuvarjolla hypätään vaivatta rantahiekalta ilmaan, liidellään kilometreitäin ja lasketaan minne halutaankin — harvemmin veteen.

Ilmalento liitelyssä on tavantomainen. Hyppääjä ohjailee varjoaan aivan tavanomaisesti, lisänä on vain varautuminen vetoveneen kaarteisiin. Lähtöhetkellä nykäisy nopeus on jopa 35 km/t — salaisuus, jonka oppirahat maksettiin liian hitaalla alkuvauhdilla ja pohjamudan nielemisellä. Täydessä vauhdissa liito tapahtuu n. 65 km/t.

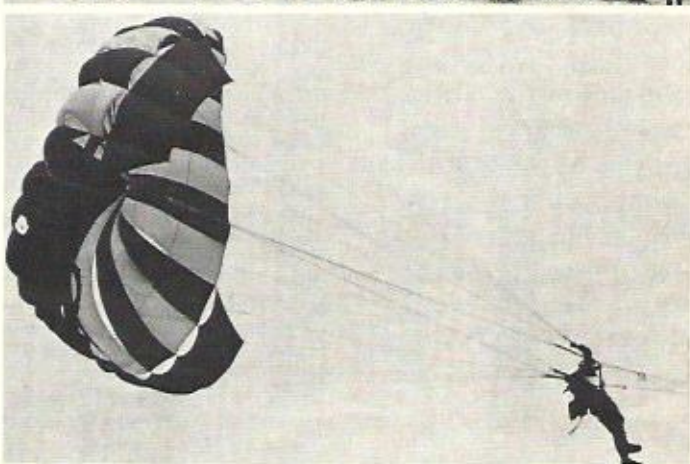
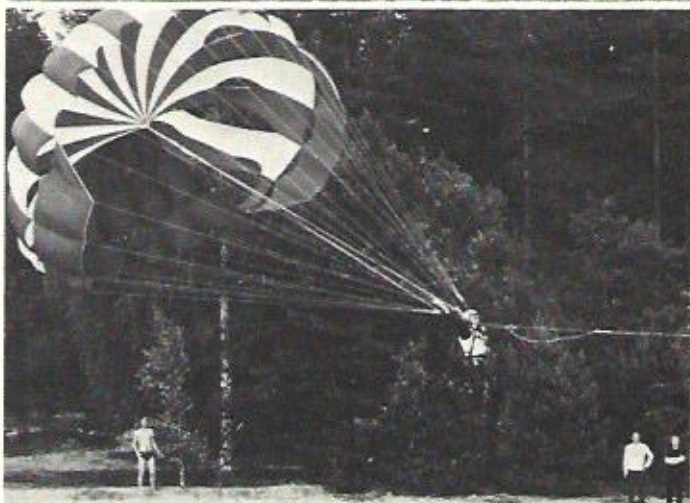
Mitä tällä liitelyllä sitten voitetaan? — Mikään hyppy se ei sellaisenaan ole, ei kelpaa ainakaan vielä edes hyppäkirjaan. Sen sijaan se on loistavaa huonon sään harjoitusta ja sopii propagandaksi mitä erilaisimpiin paikkoihin maatalousnäyttelyistä juhannustansseihin. Amerikoissa laji on ollut jo vuosia tuttu, Euroopassa vähemmän. Suomessakaan eivät kaikki lajiin pääse kiinni, sillä kokeilijoiden mukaan alaraja liitelyyn on vähintään 50 hyppyä itseaukaistuna. Ehkäpä joku joskus meilläkin leijailee kolmen kilometrin korkeuteen maasta kiskaistuna — niinhän jenkit ovat jo ehtineet tehdä. Pikkuperämoottoreillavedettynä käy kuitenkin kuten alkukokeissa — pohjamuta on palkkiona rajattoman kunnian sijasta. ●

● Lähtö taivaalle on raju. Vain pari askelta ja nopeutta on jo 35 km/t. Varjon on oltava ehdottoman oikeassa asennossa tai pohjamuta tulee palkaksi korkeuden sijasta.

● Kokemusta tarvitaan erityisesti ensimmäisen kymmenen metrin nousuun. Tarkka ohjaus, kierteen ennakointi ja hyvä fysiikka ovat ylöshyppääjän rautainen annos. Tässä mennään jo lähes 40 km/t.

● Kovimmillaan vetovaijeri on nousun loppuvaiheessa vakiinnutettaessa leijailua. Muuramen Muuratjärven suoritetuissa kokeissa paksukin sinkki paukahti poikki kolme kertaa ennen kuin kokemus veneen ja leijaillijan yhteistyöstä oli hankittu. Kaiken varalta vaijerin molemmissa päissä oli pikalaukaisin.

● Maalta-maalte oli kokeiden tavoitteina. Ylpeys voi tuottaa kokeissa lankeemuksen vielä korkeallakin: vaijeri paukahtaa poikki ja edessä on märkä lasku. Enää tätä vaikeutta ei tunneta Lahdessa ja Jyväskylässä, tuuliakaan ei ole tarpeen lähdössä varjon pullistajana. Mutta ennen kovan maan kokeita on vielä monta niksiä opittavana — ja vesikin on kovaa kymmenestä metrillä pudottaessa.

◀ Tavoite on saavutettu. Pohjoismaiden ensimmäinen hyppääjä leijailee 65 km/t kiitävän moottorin perässä. Pikkuveneillä tempua on turha kokeilla. Muuramen Vesiurheiluklubin erikoisvenessä tehoa on 265 heppaa.